

Plaatsingslijst van het archief van Mary Pos

Levensjaren 1904-1987 (1912-1990)

Samengesteld door dr. P. Bak

Aangevuld door dr. B. Boter

Historisch Documentatiecentrum voor het
Nederlands Protestantisme (1800-heden)
Vrije Universiteit Amsterdam
De Boelelaan 1105
1081 HV Amsterdam

Collectie nummer: 529
Oktober 2007/ november 2022

Inleiding

Maria Pos werd op 26 juli 1904 geboren in Zaandam. Ze was het eerste kind van Ibeltje Dekker en Ruth Pos, die kort voor haar geboorte zijn baan had opgezegd en evangelist was geworden. Het jonge gezin verhuisde naar Purmerend, vanwaaruit Pos per fiets zending ging bedrijven onder turftrappers en landarbeiders in ‘donker’ Noord-Holland.

Op school bleek dat Marie, zoals haar roepnaam was, talent had voor opstelschrijven. Maar ze was ook rad van de tongriem gesneden. Verhalen vertellen was haar tweede natuur. Doorleren was niet voor haar weggelegd. Op haar twaalfde werd ze van school gehaald. Marie was thuis nodig. Haar moeder was vaak ziek, en het gezin telde inmiddels vier zonen en twee dochters. Toen haar vader in 1917 tbc kreeg, voor de tweede keer in vijf jaar en weer in het Harderwijkse sanatorium Sonnevand moest worden verpleegd, werd Maries rol in de huishouding nog belangrijker.

In 1920, op zestienjarige leeftijd, ging ze op een Amsterdams advocatenkantoor werken. In de avonden volgde ze cursussen: typen, boekhouden, handelsrekenen, Engels. Marietje wil vooruit. Een jaar later werd ze werkzaam op de Purmerendse hoofdvestiging van de internationale wijnkoperij Wed. G. Oud Pzn & Co. In de avonden schrijft ze. Haar eerste pennnevrucht verschijnt in 1922 in *De Purmerender*, onder de mondaine klinkende naam Mary Pos.

Het kantoor van Ouds wijnkoperij werd Mary te benauwd. Ze werd weliswaar gepromoveerd naar het filiaal in Rotterdam, waar ze de volledige boekhouding ging voeren, maar de muren kwamen op haar af. Ze werd vertegenwoordiger van Veenstra's banketbakkerijen, uit het Friese Joure. Ze struinde winkels af, met cocos- en jodenkoeken, taaitaai, kruidkoeken en zandkoekjes. De verdiensten waren belabberd. Toen een Utrechtse tussenhändler in het voorjaar van 1930 op de fles ging, kon Mary naar haar geld fluiten.

Ze keerde terug naar kantoor en werd secretaresse bij de Patroonsbond voor de Bouwbedrijven. Ondernemende en voortvarende Mary was er in *no time* een spil in de organisatie. Stenograferen, notuleren, corresponderen, corrigeren van kopij voor het bondsorgaan: het leek haar allemaal even gemakkelijk als snel af te gaan.

Maar na verloop van tijd begon het kantoorbestaan Mary opnieuw naar de keel te vliegen. Ook in de liefde ging het trouwens niet van een leien dankje. Het trok alles een zware wissel op haar gezondheid. Begin 1934 besloot ze haar baan op te zeggen en voor een bestaan als reisjournaliste te kiezen. Hoogtepunten hierin werden haar ontmoetingen met Mussolini, in 1935, 1936 en 1942. Haar artikelen verschenen onder meer in *De Standaard* en *De Telegraaf*. Ook deed ze in talrijke spreekbeurten van haar omzwervingen verslag.

In de zomer van 1945 kwam Mary in opspraak. Het voormalige verzetsblad *Het Parool* beschuldigde haar van ‘deutschfreundlichkeit’. Ze werd van alle blaam gezuiverd, maar de smet van deze zogenaamde ‘Parool-affaire’ zou ze nooit meer kwijtraken.

Na de oorlog zette Mary haar bestaan als reisjournaliste voort. Ze trok de wijde wereld weer in, stof verzamelend voor spreekbeurten, artikelen en boeken.

In 1959, 55 jaar oud, dacht ze in de Amerikaanse hoogleraar E. Malcolm Carroll eindelijk de ware Jacob te hebben gevonden. Drie maanden na het huwelijk stond ze aan zijn graf. Een jaar later trouwde ze met een gepensioneerde Engelse ingenieur, E.W. Dowdesdell. Het paar vestigde zich in Bussum, in een villa aan de Frederik van Eedenlaan. Mary ging zowaar een huiselijker bestaan leiden. Reizen deed ze alleen nog met haar echtgenoot, haar lezingen schreefde ze in aantal terug, schrijven deed ze voor haar plezier.

Na de ophef, in 1967, over haar boek *Wie was dr. Verwoerd?*, werd het stil rond Mary Pos. Ze trok zich terug uit het openbare leven en stortte zich op de natuur- en vogelbescherming. Toen een aantal kranten in 1975 haar veertigjarig jubileum als reisjournaliste herdacht, was ze eigenlijk al in de vergetelheid verdwenen. *Dieren hebben geen tranen*, haar in hetzelfde jaar verschenen vijfentwintigste boek, trok nauwelijks de aandacht.

Haar sterven, op 28 december 1987, was goed voor één ‘in memoriam’, in het dagblad *Trouw*, verre nazaat van *De Standaard* waarin haar journalistieke carrière was begonnen. Haar overlijdensadvertentie stond in de andere krant waar ze veel voor had geschreven: *De Telegraaf*.

Aanvullingen november 2022

In november 2022 heeft het Noord-Hollands Archief materiaal overgedragen aan het HDC, ten behoeve van de Mary Pos-collectie (collectie 529). Dit materiaal werd deels toegevoegd aan al bestaande mappen (correspondentie, foto's, artikelen gepubliceerd door Mary Pos). Voor het overige materiaal (affiches en reclamedrukwerk, persbewijzen) werden twee nieuwe rubrieken toegevoegd (mappen 72 en 73).

Bij het Noord-Hollands Archief ligt nog wel het handtekeningenboek van Mary Pos uit 1948.

Dr. Babs Boter, 28 november 2022

Plaatsingslijst

Correspondentie

1-35	<i>Op jaar geordende correspondentie</i> 36 omslagen			
	1	-1919	18	1945
	2	1920-1929	19	1946
	3	1930	20	1947
	4	1931	21	1948
	5	1932	22	1949
	6	1933	23	1950
	7	1934	24	1951
	8	1935	25	1952
	9	1936	26	1953
	10	1937	27	1954
	11	1938	28	1955
	12	1939	29	1956
	13	1940	30	1957
	14	1941	31	1958
	15	1942	32	1959
	16	1943	33	1960-1990
	17	1944	34-35	z.d.

- 36 *Op onderwerp geordende correspondentie*
Betreffende publicaties 1940-1956, z.d.
1 omslag
- 37 Betreffende de *Het Parool*-zaak 1945-1950
1 omslag
- 38 Betreffende conflict met huizbazin J.A. Tittel 1950-1953
1 omslag

Particulier

- 39 'Taalschrift van Maria Pos', z.d.
1 omslag
- 40-45 Dagboeken 1931-1952
3 delen manuscript (steno)
3 omslagen typoscript

- 46 Publicaties met persoonlijke opdracht
1 omslag
- 47 Financiële stukken
1 omslag
- 48 Overige particuliere stukken
1 omslag

Openbaar

- 49-54 Knipsels van door Mary Pos gepubliceerde artikelen in dagbladen en tijdschriften
6 omslagen
  - 49 - 1929
  - 50 1930-1939
  - 51 1940-1949
  - 52 1950-1959
  - 53 1960-1969
  - 54 z.d.
- 55 Typoscripten van artikelen en lezingen 1948 en z.d.
1 omslag
- 56-63 Recensies van boeken en lezingen
8 omslagen
  - 56 'Zwerftocht door Indië', 1939-1941
  - 57 'Ik zag Amerika' 1940-1941, 1946
  - 58 Australië 1942-1944
  - 59 Helen Keller 1943-1944
  - 60 'Vrouwenleven in vreemde landen' 1940-1944
  - 61 'Op vleugels naar Zuid-Afrika' 1941-1944
  - 62 Suriname 1947
  - 63 Overige recensies, 1951, 1952, 1954, 1955
- 64 Interviews met Mary Pos, typoscripten en interviews 1940-1941, 1949, 1963, z.d.
1 omslag
- 65 Stukken betreffende de publicatie van een album over prinses Juliana, 1936
1 omslag
- 66 Typoscripten betreffende de voorbereiding van een publicatie over de geschiedenis van de scheepvaart, z.d.
1 omslag

Overige stukken

- 67 Stukken betreffende het archief-Mary Pos, 1990
1 omslag
- 68 Bibliografie 1922-1944
1 omslag
- 69 ‘Mary Pos, een fenomeen’, in: *Uitgelezen boeken. Katern voor boekverkopers en boekkopers*, V-1, 21 juni 1992
1 omslag
- B. Boter, ‘Het grenzeloze reizen van Mary Pos’, in *Historica. Tijdschrift voor gendergeschiedenis*, XL-3, 2017, 9-14.
1 deel
- 70 Foto’s
- 71 Fotoalbum z.d.
- 72 Affiches en reclamemateriaal (aankondigingen lezingen, publicaties) z.d.
- 73 Persbewijzen